

EVANGYÉLIOMI PROTESTÁNS LAP.

Megjelen minden héten egyszer pénteken egy iven. — Előfizetési ár egy évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr, az osztrák-magyar birodalmon kívüli országokba egy évre 7 frt; — egyes szám ára 12 kr. — Hirdetések díja száz szóig 1 frt, kétszáz szóig 2 frt, a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr, harmadiknál 70 kr, bélyegdíj mindenik hirdetésnél külön-külön 30 kr; csakis egyház és tanodát érdeklő hirdetések fogadtatnak el. Melléklési díj minden száz darabtól 1 frt 50 kr. A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz — Fűvészkert-utca, 1078. sz. a. — intézendők.

Az egyetemes presbiteri szövetség lapja.

A „Catholic Presbyterian.“

Nemzetközi, egyházi és vallásos folyóirat.

Tervrajz. A világon levő presbyteri egyház különböző ágai az utolsó néhány év alatt a gondviselés vezetése mellett egy szövetségben egyesültek, mely az 1877. július havában tartá meg Edinburghban első egyetemes gyűlését. A különböző egyházak küldötteinek ez összejövetele nagy mértékben megvala áldva. Elhatároztatott, hogy jövőre a gyűlésnek rendszeresen, meghatározott időben, valószínűleg minden három évben, össze kell jönnie, s megállapított, hogy a legközelebbi találkozás Philadelphia városában 1880. őszén legyen.

Az 1877-iki egyetemes gyűlésen sok tag, különböző egyházak küldöttei igen erős kívánságot fejeztek ki egy havi folyóirat tárgyában, mely által az oly szerencsésen megkezdett munka folytattatnék s a szövetség céljai tökéletesebben kivihetők volnának. Ugyanezen kívánsat a presbyteri világ sok részeiben is kifejeztetett s ennek köszönheti eredetét a „Catholic Presbyterian.“ (Egyetemes Presbyterianus.) Az akadályok, melyek a terv közvetlen kivitelének útját állották, le vannak győzve s a folyóirat immár kedvező körülmények között megkezdendi pályáját. Jóllehet törekedni fog a „Catholic Presbyterian“ előmozdítani azon czélokat, melyekért a presbyteri szövetség alakult s ennek munkáját folytatni egyik gyűléstől a másikig, mindazáltal semminemű hivatalos állást nem foglal el. Ez által azon kettős előny lesz elérve, hogy egy részről a szövetkezett egyházakat a tartalomért semminemű felelősség nem terheli és más részről a szerkesztőség illő képviselőt engedhet a lapban mindazon irányoknak, melyek az evangélikus presbyterianismus egységén belől létezési joggal birnak.

Nagy Británia, Amerika, a kontinens és a gyarmatok presbyteri egyházainak legkitünőbb lelkészei és tagjai adtak biztosítást hatályos segítségről és tudományos

hozzájárulásokról. A folyóirat egy időben Londonban és Uj-Yorkban fog megjelenni egy nagy-britanniai és amerikai tanácsadó bizottság felügyelete és Blaikie W. G. edinburghi tanár, hit- és jogtudor szerkesztősége alatt. Jelentékeny személyes áldozatok árán lett ő hajlandó e hivatal átvételére s tapasztalatai által, melyeket ugy az első gyűlés szervezésében, mint a North British Review, Sunday Magazine és más folyóiratok korábbi szerkesztésében szerzett, ő arra különösen alkalmas.

A „Catholic Presbyterian“ a presbyteri álláspontot s a reformált egyházak tanaiban való egyezőséget veszi fel alap gyanánt s ez által azon különösen kedvező helyzetben van, hogy megbeszélheti azon sok theologiai és gyakorlati vallásos kérdéseket, melyek ma a kedélyeket mozgatják s ezek pártatlansággal, nyíltsággal, őszinteséggel s közkeresztyéni szellemben, valamint az Isten igéje tekintélyére való figyelemmel fognak tárgyalatni. E folyóirat által így első ízben fog alkalom nyujtatni együve hozni a presbyteri világban levő különböző keresztyén gondolkozók nézeteit oly kérdések felett, melyek érdekel birnak az általuk képviselt egyházakra nézve. Elő fogja mozdítani a különböző reformált egyházak korábbi történetével s azok jelenlegi helyzetével és munkájával való ismeretséget. Különösen arra fog törekedni, hogy felköltse a távolabbi és küzdő egyházak iránti érdeket, melyeknek oly nagy szükségük van testvéreik részvételére. Az egyházak kül- és belföldi missiói munkájára különös figyelem lesz szentelve, azon kettős cél tartatván szem előtt, hogy ébresztessék fel és erősítsék a missiói szellem s egyesítsenek a különböző missiói területek munkásai. Mindig annak kell a „Catholic Presbyterian“ nagy céljának lenni, hogy az emberek között előmozdittassék Krisztus igazi országának épülése. Más egyházak iránti tisztelet- és szeretetteljes érzülettel veszi magára ezen feladatot s nem is némi remény nélkül, hogy különféle, de mégis egyesült presbyterianismusunk tapasztalata hasznos lehet a testvéregyházakra nézve is, melyek bár mellette állanak, de mégis ugyanazon cél érdekében munkálkodnak.

Ezen célú elrendő, a „Catholic Presbyterian“ kezdetűtől fogva a világ minden részeiben, hol presbyteri egyházak léteznek, forgalomba fog hozatni s azon erős reményt tápláljuk, hogy mindazon barátok, kiknek ezen tervrajz szemük elé kerül, haladéktalanul előfizetnek arra a kiadónál „James Nisbet and Co. 21 Berners Street, London W.“, vagy „A. D. F. Randolph and Co. 900 Broadway, New-York“ czimzéssel, vagy a helyi ügynököknél is és igyekezni fognak illető köreik előtt azt megismertetni.

A szerkesztőnek különös öröme szolgálna, ha mihamarabb megkaphatná azoknak neveit és czimzeteit, kik őt tudományos értekezésekkel és alkalmi tudósításokkal támogatni hajlandók. E vállalat pártfogói bizalomteljesen reménylik, hogy a keresztyén unio s a világban levő presbyteri előhaladás minden barátai tevékeny közreműködéseik által oly helyzetbe juttatják őket, hogy e folyóirat azon nagy Szövetség közege gyanánt lesz fenttartható, melyben az Ur gondviselése egyházainkat végre egyesítette.

A folyóirat először havonként fog megjelenni; egy havi füzet ára egy shilling (50 krajczár.)

A nagybritániai és írlandi tanácsoló komité a presbyteri egyház különböző ágainak következő befolyásos képviselőiből áll:

Rev. Prof. Flint hittudor, az edinburghi egyetemen; Rev. Principal Rainy hittudor, az edinburghi új kollégium igazgatója; Rev. Prof. Calderwood jogtudor, az edinburghi egyetemen; Rev. Prof. Watts hittudor, Belfastban; Rev. President Edwards hittudor, Balaban, Északi Walesben; Rev. J. Oswald Dykes hittudor, Londonban.*)

Tanulmány

a konventi bizottság zsinati előmunkálata felett.

(Vége.)

XI.

121. §. helyett: „Az országos egyházi tanács évről évre (vagy tán: koronként három évre!) választ a maga kebeléből 8 tagot, és a kettős-elnökségre egyet a püspökök s egyet a főgondnokok közül, a kik alkotják az országos egyházi főtörvényszéket.“

*) A folyóirat fő rovatai lesznek: I. hittani, társadalmi, bölcselmi értekezések és szemlék, jelenkorra vonatkozó vallásos tárgyak szellőztetése. II. Levelezések, közlemények. III. Eszmecserék. IV. Kérdések és válaszok. V. (Ha tér engedi) a havi események tömör szemléje. Dr. Blaikie levelében írja „Reménye és óhaja, hogy a Lap céljának megfelelően s szolgáljon esz-közül az egyházaknak egymáshoz közelebb hozásához.“ Üdvözljük ez új közlönyt, a világon szerte levő testvérek közös találkozási, szellemi s irodalmi központját. A magyar nagy presbiteri egyház érdeklődésre, részvételre, pártolásra vállalkozik-e?? Szerkesztő.

122. §-t pótlándónak vélem ezzel: „azonban hivataltól felfüggesztés, elmozdítás és eltiltás eseteiben, az elmarasztalt fél föllebbezésére, harmadfoku bíróságot is; az egyházkerületi elnökök felett pedig egyenesen elsőfokulag s véglegesen ítél.“

128. §. 1. pontja alatt megemlítendő a 3. d. sorban: „a sákramentumok kiszolgáltatása“; ugyszintén

2. pontja alatt a 3. d. sorban: „rendkívülig, az előirt esetekben, a sákramentumok kiszolgáltatása.“

131. §. Ha már a 166. §. az esperes tisztéhez számítja az arra való felügyeletet, hogy minden gyülekezetben egyházunk hitelvei hiven megtartassanak: nem tartanám következetlennek, sőt fölöslegesnek sem a kérdés alatti 131. §. ezen szavait: „s az ily magyarázatoknál (t. i. a lelkész) a ker. vallás sarkalatos alaptételeivel ellenkezőt ne tanítson,“ megfelelőleg legalább így bővíteni: „s az ily magyarázatoknál a ker. vallásnak hitelveink szerint sarkalatos alaptételeivel ellenkezőt ne tanítson.“

139. §. minden évben legalább hatszor rendelje az urvacsora kiszolgáltatását. Nem a lelkészek kényelme mellett kívánok felszólalni, hanem a gyülekezetek gyakorlatának lehető kiméltése mellett. Tudom, hogy vannak gyülekezetek, melyekben az urvacsora évenként csak ötször szolgáltat ki; és úgy látszik, hogy még így is fedezve van a hívek lelki szükséglete. A hol már a bevett szokás és gyakorlat szerint többször szolgáltat ki, ez ellen semmi észrevételünk sem lehet: de a hol évenként csak ötszöri kiszolgáltatás mellett szól a bevett gyakorlat, a minél pedig már szűkebbre szorított gyakorlat hazai ref. egyházunkban, tudtommal, nem létezik, — én ott azt érintetlenül hagyatni óhajtanám. Mert ilyen tekintetben a gyülekezetek érzékenyek s alig gondolom, hogy olyan helyeken az urvacsora kiszolgáltatásának §. folytán szaporított alkalmi nagy mértékben fokozzák az urvacsorával élők számát. Tehát a kérdés alatti §-nak ezen módosítását ajánlom:

„Az urvacsorát a lekipászorok gyülekezetiileg minden évben karácson, husvét és pünköst ünnepeken, az első s körülményszerűleg a második napon is, és ezen felül a bevett gyakorlat szerint legalább két vasárnapon, dél előtt, az isteni tisztelet alkalmával szolgáltatják ki.“

145. §. rendelje, hogy 12 éven alul levő gyermekek nem confirmálhatók. Mivel a nyári vizsgálat végeztével az elemi iskolából kilépnek mindazok, kik azon évben töltik be a 12 évet; s a confirmatiót, legalább még most, biztosabb a növendék elemi iskolázásának utolsó évében megtenni, mint későbbre hagyni, midőn bizonytalan annak még az ismétlő iskolában is tovább tanulása: a §. szövegén csak azon változtatást óhajtanám tételni, hogy „tizenkettődik éven alul levő stb.“

146. §. Minthogy az iskolás növendékek vallásos ok-

tatásáról való gondoskodás terhe első sorban magát a gyülekezetet illeti; s a lelkészi teendők jelentékeny megsaporodása miatt, az iskolai tanítás kétségkívül csak a lelkészi teendők hátrányával volna a legtöbb esetben teljesíthető: ezért a következő módosítást vélem elfogadhatónak: „Az ismétlő iskolások vallásos oktatására felügyelni s arról az egyháztanácscsal együttesen gondoskodni szintén kötelessége a lelképásztornak; stb.” A felnőttek vallásos oktatása, ha az alatt a vasárnapi katekhisatio értendő, mely a templomban tétetnék, a lelkésznek ugyis külön önálló tiszte, s az más pont alá foglalandó, és az ismétlő iskolások iskolai tanításával egy szempont alá nem helyezhető.

152. §-ban ezen szakaszt: „kivéve a tanárit”, ezzel vélem bővítendőnek: „vagy tanítóit.”

167. §-ban a *canonica visitatio* előirt apparatusa, mely szerint az állna az esperesből, segédgondnokból s még egy — két mellé vett lelkészből vagy világi tanácsbíróból, felette nagy és terhelő; s alig hiszem, hogy évről-évre olyan módon a *visitatio* eszközölhető volna. Ne alkossunk oly törvényt és szabályt, melynek kivihetlenségét előre látjuk; mert akkor megszokjuk a kivihető törvényekre is keveset adni. Óhajtom, hogy egyházalkotmányunknak minden pontja foganatosítható s foganatosítandó legyen, — és ne csináljunk azokból mindjárt *obsoletum quid*-eket, minő régi kánonainknak egy jó nagy része. Ne kövessük korunk tanfőfőinek az iskolai kézikönyvek készítésénél tapasztalható botlását, kik irnak tankönyveket, melyek tartalmának egy jó részét a köztanítás alkalmával fel nem dolgozhatják, keresztül nem vihetik, s csak ott hagyják a könyv, a papír lapján, mint mellőzendőt, berekesztve. A papíron maradt tankönyvi szakasz elítéli az előadó tanárt, vagy a tankönyv szerzőjét; a papíron maradt törvény pedig első sorban magát a törvényhozást. Melyre nézve ezen módosítást ajánlom: „Kötelesek az esperesek vagy magok személyesen, vagy megbízottjuk által egyházmegyéjükben minden egyházat, lehetőleg a segédgondnok, vagy valamely világi tanácsbíró vagy lelkész kíséretében meglátogatni; s ha az egyházmegye nagy kiterjedésű, több látogató küldöttség is szervezhető.”

168. §-ban mondatik, hogy az esperesi látogatás idejére a lelkész „a presbyteriumot mindig összehívja.” Ezt így vélném bővítendőnek: „a presbyteriumot vagy annak e célra kinevezett küldöttségét összehívja.”

175. §. szerint a püspöki hivatal üresedésbe jő: végleges lemondás, (ide tenném ezt is) más hivatal-vállalás stb. stb. által; vagy ha stb.

176. §. a. pontja szerint, a püspöki látogatás történik az illető esperes és segédgondnok, (ide tenném) vagy azok helyetteseinek kíséretében. Mert jöhet közbe hirtelen oly váratlan eset, hogy az esperes és segédgondnok a kíséretben teljességgel részt nem vehet.

178. §-nak az a szakasza, mely az egyházi fegyelemnek céljáról szól, nagyon különösen hangzik egy rendszeres munkálatnak, mely már az egyházi fegyelemről a megelőzőtt részekben annyiszor emlékezett és rendelkezett, épen az utolsó §-ában. Ez tehát innen megfelelőbb helyre teendő, sőt egészen is mellőzhető, miután fentebb a 25. §. 1. pontja alatt ugyanaz tárgyalatik; s ha épen az egyházi fegyelem céljáról bővebben

kellene szólni, az ott lenne előadandó és itt a 178. §-ban csupán azt kellene meghagyni, hogy „mindegyik presbyterium a helyi viszonyok és körülmények szerint maga határozza meg az egyházi fegyelem gyakorlására nézve eljárás módját.”

Tárgyi észrevételeim sorában legyen szabad még azon kérdést fölvetnem, vajjon, miután a belrendtartás törvényei szólnak a lelkészekről, esperesekről, püspökökről és egyes egyháztagokról: nem lehetne e tekintetben a tanácsbírák, gondnokok s általában az egyháznak nem lelkészi tisztviselőiről is, azok tisztének s kötelezettségének legalább általános körvonalozásával, megemlékezni?

XII.

Hosszúra nyult tanulmányomnak ezen befejező cikkében már csupán szerkesztési és irányi észrevételekre terjeszkedem ki, úgy azonban, hogy gondosabb simító kéz számára még így is óhajtottam némi apróbb teendőket fenhagyni.

Már mindjárt a munkálatnak czime enged némi észrevételt, a mennyiben az így van szerkesztve: „Az egyházalkotmány-tervezetkésztéssel megbízott konventi bizottság munkálata.” Négy külön szónak összetételét a magyar nyelv szelleme nem igen kedveli s aligha nem jobban hangzanék így: „Az egyházalkotmánytervezetének készítésével megbízott stb.”

1. §-ban e helyett: a hit és erkölcsiség ügyében, teendő: a hit és erkölcsiség tárgyában.

10. §-ban e helyett: helybenhagyása által, teendő: helybenhagyása mellett.

12. §. E helyett: valamely református, teendő: valamely vidéki református.

14. §. tán ilyenformán lenne: Az egyházközségi tagoknak jogukban áll: a közönséges isteniszteletben s a sákramentomokkal való élésben résztvenni; ugyszintén mindenféle stb.

25. §. 11. pontja így lenne: Minden alkalommal kötelességszerűleg szavaz a felsőbb egyházi tisztviselők választásánál, ha az az egyházközség jogai közé tartozik.

47. §. utolsó kikezdése így lenne: Az egyházkerület egyéb hivatalnokai csak tanácskozási joggal bírnak.

51. §. E helyett: társelnök, lenne: társelnök által; sőt a társelnök egyenesen ki is hagyható s csupán az „által” szó teendő oda.

52. §. b. pontja lenne: gondoskodik a vallás-erkölcsi élet ápolásáról s a netaláni visszaélések és hiányok megszüntetéséről.

54. §. így lenne: Az országos egyházi gyűlés, vagy zsinat, a magyarországi reformált egyház törvényhozó és legfőbb intéző gyűlése.

81. §. e. pontjához oda tenném: a 48—86 §-ok értelmében.

81. §. f. pontja így lenne: az országos egyházi tanács jegyzőkönyvének tárgyalása folytán felmerülhető kérdésekben határoz.

92. §. d. pontjában e helyett: megtámadás, lenne: megtámadás esetében.

n. pontjában az utolsó szakasz így lenne: Ezen tanügyi bizottságba, tanügyi szakismereteiknél fogva, kebelén kívüli tagokat is beválaszthat az egyházkerületekből.

120. §. 122. §-ban e helyett: csekély módosítással, lenne: megfelelő alkalmazással.

124. §. E helyett: biztos megállapítása után, lenne: igazolása után.

128. §. 3. pontja alatt az 1-ső sor lenne így: a lelkipásztori gondozás körében, a 4-dik sor pedig így: az áttértek körüli eljárás.

129. §. E helyett: rendjéhez, lenne: megszabott rendjéhez.

130. §. E helyett: az egyházi szónoklat törvényei szerint dolgozza fel, lenne: az egyházi szónoklat kellékeinek megfelelőleg dolgozza fel.

134. §-hoz a 136. és 142. §-ból hozzáteendő lenne: Azonban rendkívülileg magánháznál is lehet bármely időben kereszteni; valamint az urvacsoira is, a betegségben levő egyháztagoknak, ha kéri, magán házuknál kiszolgáltatható.

136. §. és 137. §. egybe foglaltatnék így: A keresztszülők közül legalább az egyiknek, mint tanúnak jelenléte, a keresztség kiszolgáltatásánál megkivántatik. Keresztszülők pedig csak a keresztyén egyházhoz tartozó egyének lehetnek, legalább olyan koruak, kik már az uri szent vacsorával éltek.

142. §. így lenne: Minden jogositott egyháztag, ha egészséges és ereje engedi, az Ur asztalához járulva vehet részt az urvacsoarában úgy a nyilvános istenisztelet helyén, mint a betegeknek történő kiszolgáltatás alkalmával, magán háznál.

156. §. E helyett: kartársaik, lenne: munkatársaik.

159. §. E helyett: hozzák, lenne: hozhatják.

161. §. E helyett: akár hivatalos, akár magán dolgaik elintézése következtében, lenne: akár hivatalos, akár magán dolgaik végett.

166. §. E helyett: hogy minden gyülekezetben egyházunk hitelvei, a vallásos szertartások és cselekmények hiven megtartassanak, lenne: hogy minden gyülekezetben egyházunk hitelvei hiven megtartassanak, a vallásos szertartások és cselekmények szabályszerűen végeztessenek.

169. §. így lehetne: Az esperesi látogatás (canonica visitatio) figyelme kiterjed úgy az anya-, mint a leánygyülekezetekben:

a) az egyház beléletét t. i. az istenisztelet rendjét, az ünnep- és vasárnapok megtartását stb.

b) az egyház küléletét stb.

c) az iskolai ügyeket stb.

d) az egyházi hivatalnokok hivatalos eljárását stb.

e) az anyakönyvek vezetését és a statisztikai adatokat tárgyzó kérdésekre és dolgokra.

171. §. E helyett: nem méltósága fényével kitünőbb a többiek felett, hanem hogy, — lenne: nem méltóság fényével különbözik a többiektől, hanem azzal, hogy stb.

176. §. a-e. pontjai alatt a fogalmazás annyiban simitandó, hogy ezen közös állítmány-fogalomhoz: Különösebb kötelességei, az alanyfogalmakat mindenütt egyöntetűleg vagy főnévvel, vagy igével, még pedig annak is ugyanazon módjával kell kifejezni; mert most a hosszú mondat így van szerkesztve, a mi kissé darabos: — Különösebb kötelességei t. i. a püspöknek:

a) a gyülekezeteket meglátogatni;

b) az egyház (inkább: egyházkerület) levéltárára felügyelet;

c) az egyházkerület főiskolájára való felügyelet; annak vizsgálataiban részt vesz;

d) az egyházkerületi közgyűléshez évenként jelentést tesz stb.

177. §. E helyett: azokat a presbyteriumnak stb. lenne: azokat a lelkipásztor utján a presbyteriumnak följelenteni,

melynek egyházi fegyelem tekintetében minden egyházközségi tag alárendelve van.

És ezzel befejeztem a zsinati előmunkálat feletti tanulmányom hosszú sorrendjét.

A t. olvasó béketűrését kemény próbára tettem; de elhordozom neheztelését, ha igénytelen észrevételeimmel a konventi munkálatnak avagy csak legkisebb pontjára nézve tehettem is szolgálatot.

Filó Lajos.

KÖNYVISMERTETÉS.

Fairnbairn lelkipásztorkodástana.*)

(7-ik közlés.)

VI. fejezet. A tanítás segéd módszerei. Személyes érintkezés. Különös esetekben való eljárás. Pásztori látogatások. Káté-tanítás. Betegek, lesújtottak, haldoklók látogatása.

Előbbi fejezetek részletesen tárgyalták a lelkipásztori kötelesség homilétikai részét azon okból, mert ez az, mely által, helyesen alkalmazva, lelkész legnagyobb befolyást gyakorol hallgatói értelmére és szívére. A tanítás más módszerei, bármily fontosak is különben, csak másodrangú szerepet játszanak. De másoldalról a pusztán homilétikai szolgálat teljesen magára hagyva nem hozhatja meg azon szellemi aratást, melyet tőle várni lehet. És pedig minél tehetségesebb a szónok, minél nagyobb és figyelmesebb hallgatóságot vonz magához, annál inkább ki van téve a veszélynek, hogy hivatala kisebb gondjait, kevésbé fontos tényezőit figyelmen kívül hagyja. Következőkben vannak e mellékletek feltüntetve.

I. Személyes érintkezés. Mindenek előtt fontos dolog, hogy a mennyire lehetséges, legyen a lelkipásztor személyes érintkezésben gyülekezete tagjaival. Természetesen ez csak illő határok közt történhetik meg. Esetleges alkalmak is vannak erre, midőn péld. lelkész hét közben valamely hallgatójával véletlenül találkozik. De különösen vidéki helyeken, térjen be olykor lelkész hivei lakába, ha csak pár percze is; vagy hol az egyházközség tagjai nagyon elszórva laknak, alkalmilag jelöljön ki bizonyos helyet és időt, melyben velük találkozni akar s beszédbe eredni oly tárgyak felett, melyekben hivei meg akarják előtte lelküket nyitni, vagy tanácsát akarják kikérni. (Szokás Skóciában vidéki helyeken, hogy lelkész így találkozik gyülekezete tagjaival.)

Fejtegeti aztán szerzőnk az ilyen érintkezés előnyeit lelkészre és hallgatókra nézve. Lelkész ismerete tágul s szószéki szolgálata is a szükségnek megfelelőbb lesz. Sokszor akad elkedvetlenítő jelenségekre, de máskor örvendetes dolgokra is. De másoldalról mennyit nyer a gyülekezet, ha lelkipásztora e kötelességét hiven teljesíti! Szószéki beszédei azon jelleget nyerik, hogy szívtől szívhez szóló beszédek azok. A hallgatók tudják, hogy oly valakire hallgatnak, ki velük valóban rokonszenvez, sorsukat szívében hordja, javukra igazán törekszik. Az ily találkozásnál való beszélgetés gyakran többet használ, mint minden okoskodás, bizonyítgatás s a világnak minden szónoklata. Vannak sokan, kiket mélyen meghat egy-egy szószéki beszéd, de enyhületet mégsem nyernek a kegyelem ígé-

*) Lásd a 35-dik számot.

jéből, míg az magán társalgásban is nem közöltetik velük. Az ilyen összejövétel tehát minden egyéb, csak nem csekély dolog, mert gyakran több jót tehet vele lelkész, mint nyilvános szónoklataival. Nyílt modor és őszinteség jellemezze azonban az ily találkozásokat, ne pedig feszes és erőltetett leereszkedés. Mint más sajátságokban, ebben is tehet előhaladást a lelkipásztor s működésének csak úgy lesz sikere, ha nemcsak beszél népéhez, de egyénileg is gondoskodik róla.

Az ugynev. szellemi felébredések eseteiben nagyon óvatosan járjon el a lelkész. Vegye tekintetbe mindig a társadalom szokásait. Más uton történhetik az meg egy művelt tagokból álló gyülekezetnél és ismét más uton olyannál, melynek tagjai kevésbé műveltek. Döntő szerepet visz itt az a szempont is, hogy mennyire ismeretes Isten igéje egyesek, vagy a gyülekezet előtt. Könnyű ott a felébredés és komoly lehet az, hol a hallgatóság értelme telve van az ige fényével; ott csak azt kell megvalósítani, mit a hívek tudnak, azt vinni át gyakorlatba, mit hisznek s ez sok esetben megtörténhetik a lelkipásztor utbaigazítása nélkül is. Más az eset azonban oly emberek körében, kik tudatlanul és elhanyagolva s a vallás szolgálatától elidegenülve nőttek föl. Ezeknél az isteni ige első elemeit kell tanítani. Csak ha a bűnről való mély meggyőződést azon igazságról való tudat követi, mely Krisztusban van s kifejeztetik a vágy ennek elérésére s előhaladást is lehet látni: csak ezek a jelei és mértéke az igazán felébredt állapotnak. Tekintetbe kell itt még venni az egyéni, sőt nemzeti sajátságokat is.

II. Különös esetekben való eljárás. Merülnek föl esetek a lelkipásztor működése körében, melyek különös eljárást igényelnek s a lelkész hasznossága, alkalmazhatósága nagyban függ azon képességétől, hogy mint tud ily esetekkel elbánni. Ez esetek két osztályba sorozhatók: először, ha egyesek valahogyan szellemileg felébredvén, lelki érdekeik felől kétségkednek, zavarba esnek s a lelkipásztorhoz jönnek vigasztért és utbaigazításért, és másodsor, ha lelkésznek magának kell az ily egyéneket fölkeresnie, hogy megmentse őket a közönyössé levéstől s állásuk és kötelességük tiszta tudatára hozza őket.

1. Mi az első osztálybeli egyéneket illeti, ezek nem okoznak valami nagy nehézséget, ha lelkész bibliai ismerettel, éles látással s szives igyekezettel rendelkezik. Fő nehézséget képez ily egyéneknél az, hogy nehezen tudnak félelmüktől megszabadulni s kellő bizalommal tekinteni és várni Isten kegyelmére. Az átmenet egyik állapotból a másikba oly nagynak tetszik előttük, hogy nem könnyen győzhetők meg annak közvetlen kivihetőségéről. Utban állanak sokaknál egyéni, testszervezeti, vagy lelki sajátságok is. Ily esetekre szabályt adni lehetetlen; tapasztalás lehet a fő utmutató.

Vannak, főleg vallásos ébredések idején, ismét esetek, melyek más eljárást igényelnek, mint minő az előbb említett eseteknél alkalmazható volna. Lehetséges, hogy egyesek lelkiismeretükben háborgást szenvednek s bűnbánatuk határozott jeleit mutatják, mégis bűnösségük valódi tudatára nem emelkednek s könnyen oly békével vigasztalják meg magukat, mely nem az Ur békéje. Illő szigorúsággal kell az ily egyéneknél eljárni, meg kell őket saját magukkal ismertetni. Az ástót a fa gyökeréhez kell vetni, az a valódi szivesség irányukban.

2. Komoly és buzgó lelkipásztornak azonban nem kell megelégedni pusztán oly egyének lelki bajai elintézésével, kik saját maguktól keresik őt fel tanácsért és utbaigazításért, ha-

nem magának is fel kell a kérdezősködő, kereső szerepét vennie olyanokkal szemben, kiknek életében valami helytelen, állapotában valami veszélyes mutatkozik. Nagy nehézségekkel jár ez az esetek különösége és sokfélesége miatt. Nem annyira tudomány ez, melyet tanulmányozni kell, mint művészet, melyet el kell tanulni. Pár utbaigazító tanácsul szolgáljanak a következők. Először is a legnagyobb gondal tanulja ki lelkész az illetők valódi helyzetét s jellemét. Ne induljon el bizonytalan benyomások s puszta hírek után. Másodsor, készüljön előre, hogy mint járjon el a már ismert bajjal szemben. Fontolja meg előre a felhozandó gondolatokat, érveket, sőt a szentirati helyeket is, melyeket idézni fog s mindezek felül hívja segítségül annak vezetését és áldását, kinek nevében kell, hogy minden történjék, mi az üdv érdekeit illeti. Harmadsor, épen ez említett üdv tartassék mindig szem előtt egyes lelkekkel való magán érintkezéseinkben épen úgy, mint nyilvános lelkészteünkben. Végre őszinte és meleg szeretet vezéreljen bennünket eljárásunkban. Ez a szeretet meggyengíti szigorú szavaink súlyát és erőt kölcsönöz érveinknek és felhívásunknak.

III. Lelkipásztori látogatások. Oly megállapított hivatalos látogatások értendők ez alatt, minőket a lelkész közép nagyságu gyülekezetben évenként egyszer a gyülekezettel többé vagy kevésbé szoros összeköttetésben levő családoknál végez. Oly kötelesség ez, melyet senki magáról leráznia, vagy azon könnyíteni sem akarhat. Több ok szól e gyakorlat mellett, minő az, hogy a nép tudja ez által, hogy lelkipásztori felügyelet alatt áll; a lelkész megismerkedik népével, a családoknak mintegy tagjává lesz és sok olyat megjegyezhet magának azok életében, mit tudnia nagyon hasznos. Ha az a kérdés, hogy mily módon és mely időben végzendők a látogatások, erre semmi biztos feleletet adni nem lehet, egyformaságot megállapítani lehetetlen. Ajánlatos, hogy lelkész tudassa előre jövetelét s a mint e családban megjelent, ereszkedjék társalgásba oly tárgyak felett, melyekről gondolja, hogy azok tanuságosak és épületesek az illetőkre nézve. Vagy adja valamely felvett szentirati hely magyarázatát, vagy hol ifju családtagok vannak, tegyen fel azoknak néhány kérdést a kátéból s adjon azok felett oly magyarázatot, mely javára van öregnek és ifjunak. Ima zárja be e gyakorlatot, mely ima teljesen alkalmi, a körülményekhez alkalmazott legyen. Bármint járjon is el a lelkész, őrizkedjék, hogy semmit elhamarkodva, felületesen ne tegyen, mi úgy tűnének föl, mintha csak az volna célja, hogy egy bizonyos munkát meghatározott időben elvégezzen. Ily munka nem termene szellemi gyümölcsöket. Lelkünkkel kell e munkába öntenünk s itt is, mint más dolgokban, az, ki áldásban akar részesülni, ne hányja fel a tett áldozatot. Jónak látja itt szerző egy puritan lelkész e téren való eljárását leírni, mely mint ideál szolgálhatna másoknak, de megjegyzi, hogy a mai körülmények között már nem volna amaz eljárás kivihető. Adja továbbá megjegyzésben az 1708. évi skót egyetemes egyházi gyűlés lelkipásztori látogatásra vonatkozó határozatát. (Folytatása jó.)

Csiky Lajos,

B E L F Ö L D.

A magyarhoni egyetemes évi gyámintézet közgyűlése.

F. é. okt. 5. és 6-kán tartá meg a hazai ev. gyámintézet XVIII-ik évi közgyűlését Besztercebányán.

Ezen már 1522-ben a Luther tanaihoz szitott városnak,

az ellenreformatio folytán megfogyott ugyan, de meg nem törött lelkes ág. hitv. evang. egyháza nagy családi kört nyitott az oda érkező vendégek részére; oly kört, melyben othonosnak érzi magát a jövevény s melytől megválni nehezen esik.

Már a gyűlések előestéje volt bizonyossága annak, mennyire megtiszteltetésre méltóknak tartá e város — mert hisz e napok mozgalmaiban a katholikusság is élénk részt vett — azon vándorokat, kik a segítő szeretet nevében utaztak e sokak számára messze eső helyre. A tűzoltók fényes egyenruhájokban s a dalárda csillogó zászlajával képezték azon imposans fáklyás menetet, mely Stadler papirgyáros háza előtt megállapodott. E ház vendége volt Dr. Criegern lipcsei ev. lelkész s a Gusztáv-Adolf-egylet titkára. Egy magyar és egy német dal után Czékus superintendens az emeletről magyarul, Criegern németül üdvözlé a besztercebányaiakat s köszönék meg a megtiszteltetést.

Utóbb a takarékpénztár tágas és gyönyörű disztermében folyt le késő éjjelig az ismerkedési estély, hol fész nélkül körülvették újabb és újabb csoportok a kedves lipcsei vendéget, Czékus püspököt és a gyámintézet vezetőit.

Szombaton reggeli 8 órakor fogatok hosszú sora indult el az ev. paplak melletti uton Jakabfalvára, az új iskola és imaház felavatására. Mozsárdurrogás jelzé a szép ünnepet, melyre a szórványban élő ev. hívek viradtak. Szabad ég alatt vettek állást az iskola növendékei, kik Czékusnak és Criegernnek egy-egy örökzöld koszorúval kedveskedtek s kiket egy növendék üdvözölt. Itt tót egyházi ének után Raab Károly zólyomi esperes tartá a felevató beszédet, Czékus püspök a felavató imát és Criegern egy német beszédet, melynek, mint a Gusztáv-Adolf-egylet ajándékával, 300 márkával adott nyomtatékot. A valóban szép ünnepély dús offertoriummal és mozsár durrogással ért véget. Remélhetőleg felejthetlen lesz a hívek előtt okt. 5-ke és a szórványban — a diasporában — elkészített ezen új veteményes kertje az egyháznak megtermendi az ev. gyümölcsöket s így eleje lesz véve az elszakadásnak és elidegenülésnek.

Jakabfalvától azután Hermanecz völgyébe kocsizott a gyülekezet, megtekintendő az ottani híres papirgyárat. Stadler tulajdonos és a gyárvezető 2 csoportban mutatták be a gyár részleteit. Nevezetes, hogy fenyőfából itt is nyernek papiranyagot és figyelmet gerjesztő a „turbina“ vagyis azon gép-szerkezet, mely a már egyszer lefolyt vizet újra csatornába hajtja, hol azután más gépek segítségével újra felhasználtatik hajtó ereje. Van a gyárnak tűzoltó szertára és a munkások között begyakorlott tűzoltó csapat. A gyár körül pedig egy kis virágos és gyümölcsös kert igen szépen illik a nagyszerű hegyi tájkép keretébe. Egy kis vendégség után visszaindulánk városunkba.

E helyen elismerést nyilvánítok vendégtársaim nevében Stadler hitrokonunknak, kedves előzékenységeért és az ünnepélyek alatt nyilvánult protestáns lelkességeért.

Szombat d. u. gyámintézeti zárt ülésben készítettett elő a vasárnapi nagy gyűlés.

Az nap délutáni 5 órakor vette kezdetét a tót ünnepi istentisztelet, melyen Dianiska Andor batizfalvi lelkész mondá el Ézsaiás 40, 1—3. nyomán egyikét azon népszerű, de gondolatdus beszédeknek, melyek kellemesen oktatnak. Micsoda a gyámintézet? mi annak célja? mik annak eszközei? — ezek körül pontosult össze a tanítás. A kivilágított templom, mely

diadalmas birtoka maradt az üldözött egyháznak, ez alkalommal diadalmasan viszhangzott az ev. egyház küzdő őseire emlékeztető szent énekeiktől.

Venio nunc ad fortissimum...! Vasárnap d. e. 1 $\frac{1}{2}$ 9 órakor kezdődött az ünnepi istentisztelet Moczkovcsák János helybeli lelkész jelesen irt magyar oltári imájával. Utóbb az „Ein feste Burg ist unser Gott“ négyhangú ének után szószékre lépett Dr. Criegern. Kellemes alak, teljes, erős hang és szóvirág nélküli megkapóan érvelő beszéd mód jellemzik őt.

A 43-dik zsoltár igéire alkalmazá kerekded, nyomós beszédét, melynek témáját és részeit közlöm.

„Mely érzelmekkel ajánljuk Isten kedvezésébe a szórványban élő testvéreink ügyét?“

1. „Szíves részvétellel; mert ügyök egy szorongattatott ügy. 2. Lelkiismeretességgel; mert igaz ügy. 3. Örvendező bizalommal; mert nem elveszett ügy.“

A magyar egyházra vonatkozó történeti bevezetés, a számos megható jótékonysági példa, a Gusztáv-Adolf-egylet számos statisztikai adatai és az általános ev. egyház nézponjtára emelkedettség teszi e beszédet tartalmassá és becsesté. Magyar fordításban is meg fog jelenni. Köszönet a lelki épülésért a jeles külföldi testvéreknél!

Czékus püspök zárímája után vonult a hívek serege a megyeház termébe, hol megtartatott az egyetemes gyámintézeti közgyűlés.

Iváuka Imre és Czékus István elnökök mellett Criegern a G. A. egyleti és Zelenka a gyámintézeti titkár, mellettök b. Radvánszky főispán és b. Prónay Dezső foglaltak helyet. Nagy férfi és női közönség.

Ima után Ivánka Imre bemutatja Criegernt s ezt követi Czékus elnöki beszéde, mely a XVIII. évi multa visszatekintve, hangoztatá: „Eddig segített bennünket az Ur!“ A gyámintézet eddig 200,000 frtot fordított szegény egyházak segélyezésére. Kéri a nőket, hogy női gyámintézetek alakításával mozdítsák elő a segélyezés ügyét.

Sztehló András gy. i. ügynök elősorolja a G. A. e. által segélyezett egyházakat s az összeget 12,001 frtban fejezi ki.

Dianiska Andor önkéntes ügynök a württembergi és a genfi egyletektől 2550 frtnyi segély eszközzéséről tesz jelentést.

Mindkét ügynöknek zajos köszönet szavaztatott.

A budapesti női gyámintézet által adott 2 rendbeli urvasorai edények Nagy-Lamnak és Uj-Lehotának adományoztattak.

Következtek ezután a 4 gy. i. kerület elnökeinek jelentése.

1. Bányakerület. Gyámintézet haladása. — Csupán a békési gyülekezetek serkentését ajánlja az egyetemes közgyűlés.

2. Dunáninnyi kerület. A pozsonyvárosi és mosonyi gy. i.-ken kívül a többiek nagyobb adakozásra serkentendők.

3. 4. A dunántuli és tiszai kerületek teljes megelégedéssel fogadott működése kiemeltetik.

Szóltott még Bujkovszky a bánáti missióról, Baltigh a zsolnai diasporáról, Schteining a slavoniai missióról, Farbak a tiszai kerület szórványos egyházairól. Ezen előadások méltó érdeket gerjesztettek a közönségnél.

Az egyetemes gyámintézet tőkése 32,705 frt 77 kr.

Folyó bevételei voltak 11,578 frt 48 kr. Több, mint mult évben 422 frt 8 krral.

A „Leopoldianum“ féle alapra begyült 830 frt 33 kr.

A nagy szeretet-adományt 401 frt 66 krt kapta Miskolcz.

Ezenkívül elosztatott: 3511 frt 51 kr. 400 frtjával egyenként segélyeztetett: Pécs, Szmracsány, Salgó-Tarján és Hernád-Vecse.

A G. A. e. és annak szeretet-adománya 300 frtot, a Leopoldianum 100 frtot, külföldi egyházak 100 frtot kaptak.

Kisebb főbb adományok, még pedig 50 frtjával nyújtattak az egyetemes gyámintézet által: Jakabfalvának, Csövérnak, R. Bogyiszlónak, D.-Földvárnak, M.-Óvárnak, Grinádnak. Számos egyházak ezeken felül egyenként 25 frtjával szelyleztettek.

Ezek után Major Pál kir. tanácsos Magyar-Óvár-ra hívá meg a jövő évi gyűlést, mi örömmel fogadtatott.

Gyűlés után következett a takarékpénztár termében azon diszebed, melyet a helybeli ev. egyház adott s melyen 24 besztercebányai kedves polgárleány szolgálta ki a vendégeket. Ivánka Imre a király, királyné és trónörökösre mondott szelleges toasztot s ezzel megnyitotta a pohárköszöntéseknek ugyszólván zsilipjét.

Mindenki a legszívélyesebben vett mindezek után búcsút a felejtethlen Besztercebányától, és szerkesztő ur engedelmével elárulom a nyilt titkot, hogy a 24 szépség megannyi helybeli ifjuval tánczra kelve magyarosan fejezte be az ünnepélyt.

Vegye Besztercebánya ev. egyháza, előljárósága és lelkesze Moczkovcsák hálánkat e szép napokért!

Láng Adolf.

K Ü L Ö N F É L É K .

— Erdély. Az erdélyi ref. egyházkerület okt. 6. 7. tartotta Kolosvárt rendkívüli közgyűlését 85 tag jelenlétében B. Kemény Gábor főgondnok elnöklete alatt, tárgyalván az Unio ügyében dolgozott hetes bizottsági javaslatot; a konventi albizottságok budapesti és debreczeni javaslatában Erdélynek fenahagyott fentartások szövegezése a hetes bizottság javaslata értelmében elfogadtatott. A gyűlés a zsinati egyesülés iránt lelkes jóakaratot ragyogtatott s közelebb vitte a magyar református egyházat a tömörülés céljához.

— Tanulók létszáma kollégiumunkban. A debreczeni ref. kollegiom akadémiái részében a folyó 1877/8-ik tanév első felére beiratkozott és felvétetett hittanhallgató a) végzett 10, b) IV. éves 27, c) III. éves 22, d) II. éves 33, e) I. éves 31, összesen 123 theologus (tavaly volt 125, 3-ad éve 121, negyed éve 115.) — Joghallgató van jelenleg a) IV. éves 23, b) III. éves 21, c) II. éves 38, d) I. éves 40, összesen 122 jogász (tavaly ilyenkor volt 130, harmad éve 124, negyed éve 125.) Az akadémiái hallgatók létszáma folyó tanévben tehát 245.

— A tiz éves találkozás szép nyomhagyásáról örömmel igtatjuk ide a következő levelet: „Szerkesztő ur! Becses lapja mult heti számában tiz éves találkozásunk főlemlítése alkalmából tett megjegyzése által felhivatva, legyen szabad szives közlés végett tudomására juttatnom, hogy osztálytársaim barátságunk szép ünnepélyének kedves emlékét nemcsak keblökben őrzik meg, hanem maradandólag is kívánták biztosítani. E célból már eddig 69 frt 14 krt adtak össze, és azon esetben, ha meg nem jelent osztálytársaink hozzájárulásával ez

összeg nem növekednék fel 100 frtra, kamatja tőkésíteni fog; de ha a 100 frt begyül, ez összegnek — mint az 1868. évben Debreczenben hittani tanfolyamot végzetek által 1878. okt. 6-án, tiz éves találkozásuk emlékére tett alapítványnak — évi kamatja mindenkor szegény, de jól tanuló tanítóképezdei növendék tankönyvvel ellátására fog fordittatni. Szives tisztelettel Debreczen 1878. okt. 15. Somogyi Pál.

— A Kálvin feletti emlékbeszédet megrendeltek még: Szöllősi Antal Makó, Tóth Dániel Pápa, Kámory Sámuel Pozsony, Bán Zsigmond T.-Füred, Nagy Imre T. Sas, összesen 256-an. Köszönet a pártolásért!

— A szatmári reform. egyház megye története nagy vaskos kötetben (912 lap) megjelent, szerzője Kiss Kálmán nagy-kőrösi képezdei tanár. Mig bővebben emlékezhetnénk róla, üdvözöljük a 10 évi gondos fáradalom szép termékét, prot. egyháztörténelmünket gazdagító jeles művet. A kitartó lankadatlan munka teljes elismerésre és hálára méltó! Az 1878-ik év a protestáns történelmi mezőn nem suhan el nyomtalanul, két mű fogja azt nálunk nevezetessé és emlékezetessé tenni, u. m. Csuthy és Kiss Kálmán művei. — Ily gazdag éveket kívánunk minél többet, egyházunknak! Multunk buvárai szaporodjanak, az érdemet szerzett buvárok neve pedig legyen tisztelt és másokat is munkára ébresztő.

— Angol és franczia nyelv. A debreczeni ref. kollégiomban az idén az angol nyelvet tanítja Csiky Lajos hittinszaki segédtanár, kötelezőleg hallgatja 32 hittanuló, nem kötelezőleg 15, u. m. hittanuló 2, jogtanuló 4, gimnáziumi növendék 9. Az angol nyelv tanulóinak összes száma 47. — A franczia nyelvet tanítja Bury György nyelvmester. Az I-ső (kezdők) tanfolyamra beiratkozott 35, u. m. 3 hit-, 14 joghallgató és 18 gimnazialista; a II-ik (haladó) tanfolyamon jelentkezett 20, u. m. jogtanuló 7, gimnazialista 13. A franczia nyelvet tanulják 55-en, a két nyelvet 102-en. E nyelvtanulás díjtalanul történik. Együttal megemlitjük, hogy Dr. Wellentszény Mór előadására (A dogmatikus észszerűség logikai rendszere) 36-an iratkoztak be, kik közül hittanuló 22, joghallgató 14. — A német irodalom történetére (Lessing kora), előadja Zimmermann Gyula tanár, beiratkoztak 9-en; a teremtés történelmére (Dr. Török József előadó tanár) pedig 15-en, u. m. hittanuló 5, jogtanuló 11.

— Kecskemét. Az idevaló jogakadémiának 62 jelentkezett és 44 igazolt hallgatója van, így irták a „Kecskeméti Lapok“ szept. 29-ik számban. E közlés nem egészen világos, kérdés, mennyi hát a joghallgatók igazi száma?

— Jogász önképző kör. A debreczeni ref. kollégiomban a mult években alakult „Jogász önképző kör“ az évi alakító közgyűlését tekintetes Liszka Nándor felügyelő tanár ur vezetése alatt szeptember hó 28-án tartá meg. A választások eredménye a következő: Elnök: Csató Kálmán 4. jh., Főjegyző: Kósa Zsigmond 3. jh., aljegyző: Katz Sámuel 3. jh., Titkár: Kállay Elek 4. jh., Pénztárnok: Kulin Imre 2. jh., Választmányi tagok: Malatinszky József 4. jh., Bakos Imre 5. jh., Péterffy Lajos 2. jh., Szabó Kálmán 1 jh. Az egylet, melynek jelenleg 60 tagja van, tart hetenként üléseket, melyek felváltva elméletiek és gyakorlatiak. Vagyonát képezi az egylet tagjai által fizetett tagsági díj s az előbbi évekről maradt 90 frt készpénz és 30 frt követelés. Komolyan megvagyunk győződve hogy a joghallgató ifjuság, mely nemes huzgalommal igyekezett megalapítani ez egyletet, lelke egész hevével, munkássága

teljes erejével igyekszik azt fel is virágoztatni. Kósa Zsigmond, egyleti főjegyző.

— Kolinból tudósítás. Blazsek Mihály a morvaországi első superintendens fordította cseh nyelvre Szikszay imádságos könyvét. Blazsek született Szeniczén, tanult Debreczenben és Hollandiában, Morva országba érkezett 1782 aug. 26.; a fordítást ajánlta Széki Gróf Teleki Józsefnek, ugocsai főispánnak, egyházkerületi főgondnoknak. Teleki segélte 300 forinttal a kiadást, oly feltétellel, hogy a könyv elárúsítása után megtérülendő 300 fit alaptőkéül tétessék el hasonló célra. Blazsek említi, hogy akkor mély érdeklődés volt a magyar ref. egyházaknál a cseh-morva testvérek irányában, 1787. mind a négy egyházkerület, és Erdély bő adakozást gyűjtöttek az új cseh egyházak számára. Bethlen Krisztina grófnő (Kendeffy gróf özvegye) és Kendeffy Ráchel grófnő, 1788-ban 3 ezüst kehelyt és tányért ajándékoztak 3 szegény gyülekezetnek Morva országban u. m. Javorniknak, Pruszenovicze-nek és Vilemovicze-nek. — Ez érdekes tudósítást Dusek Vincze kolini (csehországi) ref. lelkész ur volt szives közölni. Köszönet! A mai ref. egyház, érdek és szeretetben cseh morva ref. testvérei iránt, a mult század végi, s Bocskai-Bethlen kori bátor és lelkes egyházi nemzedéknek mögötte van. Ez nem szép, ez nem haladás.

— „Nevelés“ című m. szigeti két hetenként megjelenő lap idei 14. számában a községi iskola mellett tüzesen kardoskodván a veczéczikk író, azon elbamarkodott állítást sujtja el „a felekezeti iskolák a magyarosodást eszközölni már felekezeti jellegöknél fogva sem képesek.“ Ez állítás a ref. felekezeti iskolákkal szemben merőben alaptalan. A hazai felekezeti iskolák 800 év óta védtek és ápolják a magyar baza eszméjét s létét; majd ha 300 éves szolgálatot tehet (?) a községi iskola akkor beszéljen oly fenyeen. Tessék Sziget városának a lakosság aránya szerint kellő segélylyel járulni a létező felekezeti iskolák szaporításához s azonnal „oly szerencsés helyzetben lesznek“ a felekezeti iskolák, hogy befogadhatják a tanköteleseket. Felekezeti tagokból áll a város, ezek zsebéből kerül ki a pénz, miért nem adják arányosan nekik vissza, s miért izennek hadat a felekezeti százados és hű iskoláknak?

— Párisi kiállítás. Az ítélő bizottság IX ik osztályon bronz éremmel jutalmazta a párisi kiállításon megjelent angol Biblia Társaságot a szentírás 301 fordítása és kiadásáért 217 nyelven. (Mo. Rec.)

— Cyprus szigetén Klonares és Darom terjesztik a bibliát; a görög papok kevés tanultságuk, csak a gépies szer-tartásokat végzik, van minden görög templomban szószék, de nincs szónok benne. A nép tanulni szerető, nyájas s nincs oly zord előítélettel a protestánsok iránt, mint a romanista vidékek. Csak iskola és biblia hiányzik itt. Az angol nyelvet a nép szeretné tanulni. Az angolok sűrögnek a lelki táplálék szolgáltatásban is. A hová angol teszi lábát, ott megjelen az Isten ige is. Mily szép vonás! Óh magyar, mikor mondja ezt el rólad a világ?

— Origenes hitszónok. E cím alatt adott ki angolul Ashley János ötven rövid egyházi beszéd vázlatot, melyet Origenes iratai válogatott részeiben talált. Megjelent Londonban, 1878-ban, 258 lap.

Balogh Ferencz, felelős szerkesztő és kiadó.

H I R D E T M É N Y.

P Á L Y Á Z A T.

Hajdumegyébe kebelezett Szováth községben lemondás folytán üresedésbe jött hely. hitv. felekezeti nagyobb **leány iskola tanítói állomásra** pályázat hirdettetik. Évi fizetés:

1. Tisztességes lakás, 2 szoba, egyik deszka padozattal, és a szükséges melléképületek.
2. Készpénz 50 o. é. forint.
3. Buza kétszeres 12 hectoliter és 80 liter.
4. Árpa 7 hectoliter és 68 liter.
5. 40 hóld szántó föld egy tagban, — 1100 □ ölével — melynek mivelteséről a tanító gondoskodik, adóját az egyház fizeti.
6. Egy vékás kenderföld.
7. 5 hóld legelő 1200 □ ölével a köznyomásban.
8. Tandíjjátalányban készpénz: 36 o. é. forint, buza kétszeres: 23 hectoliter és 04 liter; minden tanítványtól egy csirke, tanítványok száma 80.
9. Félöl kemény tűzifa az udvarra szállítva.
10. Örlés 20 hectoliter és 48 liter, vagy ennek folyó ára.

Ezen díjazással egybekötött tanítói állomásra, reform. vallásu, nős, és tanítói oklevéllel bíró tanítók pályázhatnak. Az elválasztott tanító csak egy sikeres próba év után állandósított. Pályázati határnap október hó 24; mely határnapig pályázni kívánók életkorukat, végzett tanulmányaikat, tanképesítésüket, kifogástalan erkölcsi magaviseletüket igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat alólirt iskolaszéki elnökhöz küldjék be. Az állomás november hó 1-én foglalandó el.

Kö t e l e s s é g; az elemi leányiskola 3. 4. 5. 6. osztályát, és az ismétlő iskolában az említett osztályokban kiszabott tantárgyakat, a főtiszteletű Egyházkerület által újabban kiadott tánterv szerint tanítani; rendkívüli szükség esetén a lelkész vagy kántor helyett, templomi teendőket végezni.

J e g y z e t. Minthogy a 40 hóld szántó föld ez évi termése egészben a hivataláról lemondott tanítónak átadatott, ennek némi kárpótlása végett, az elvála ztandó tanító fizetése folyó évi nov. hó 1-től, jövő 1879. évi ápril hó 1-ig eső iskolái második fél-évre, egyháztanácsi határozat folytán, a következő pontokban állapított meg:

1. Lakás.
  2. Készpénz 25 o. é. forint.
  3. Buza kétszeres 12 hectoliter és 80 liter.
  4. Árpa 7 hectoliter és 68 liter.
  5. Tandíjjátalány készpénz: 18 forint, buza kétszeres: 11 hectoliter és 52 liter; 36 darab csirke, vagy e helyett készpénz, darabonként 25 krajczárjával.
  6. Félöl kemény tűzifa az udvarra szállítva.
  7. Fűteni való szalmára 15 o. é. forint.
- Ezen 7 pontban foglalt fizetés évnegyedenként és előlegesen adatik ki. A 40 hóld szántó földet pedig az új tanító azonnal használatába veheti. Posta helyben, Szováth, Hajdumegyé.

Kelt Szováthon, 1878. október hó 1-ső napján.

Veres Lajos m. k.
ref. lekipásztor és iskolaszéki elnök.